

ks. Andrzej Żarkowski CSMA

Temat: Rola sakramentu pojednania i pokuty w rozwoju życia chrześcijańskiego w świetle nauczania papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka

STRESZCZENIE

W godność człowieka, stworzonego z miłości, na obraz i podobieństwo Boże wpisane jest wezwanie do nieustannego rozwoju, do dojrzewania na miarę dziecka Bożego, innymi słowy – powołanie do świętości. Jednak człowiek, obdarzony przez Boga wolnością, usiłuje szczęście odnaleźć po swojemu, odwraca się od swojego Stwórcy. Konsekwencje tego odwrócenia są tragiczne, albowiem więź łącząca Stwórcę z człowiekiem jest tak ważna, że gdy jej zabraknie, człowiek traci swoją tożsamość. Z tej dramatycznej sytuacji ratuje człowieka fakt, że Syn Boży przyjmuje ludzka naturę, by dokonać w niej dzieła odkupienia (por. Flp 2, 5-8). Choć Jezus Chrystus przez tajemnicę swojej śmierci i zmartwychwstania jedna ludzi z Bogiem (por. Rz 5, 10), to przecież to dzieło pojednania nie zamyka się w ramach jednorazowego aktu. Ono ciągle trwa, a ostatecznie dopełni się w powtórnym objawieniu się Chrystusa.

Kontynuowanie zbawczego dzieła Chrystusa jest zadaniem Kościoła. Podstawowym celem jego działania jest zatem jednanie człowieka z Bogiem. I należy przyznać, że ten jego cel łączy się z najskrytszymi, pragnieniami i tęsknotami człowieka. Jest on bowiem człowiekiem zranionym przez grzech i dotkniętym w tym, co stanowi najgłębsze wnętrze jego jestestwa. Jednocześnie jest on pobudzany nieodpartym pragnieniem uwolnienia się od grzechu. Drzemie w nim bowiem, wpisane w jego naturę, pragnienie doskonałości.

Kościół spełnia zleconą przez Chrystusa postać jednania nie tylko przez wzywanie do odmiany serca i nawrócenia, ale także przez szafowanie sakramentalnej pokuty. W tym też celu, wraz z misją głoszenia pokuty, Kościół otrzymuje od Chrystusa Boską moc odpuszczania grzechów. Apostołowie i ich następcy wyposażeni zostają we władzę wiązania i rozwiązywania w Jego imieniu, w czym mieści się władza odpuszczania i zatrzymywania grzechów (por. Mt 16, 19; 18, 18; J 20, 23).

Doświadczenie potwierdza, że mimo odkupienia, ludzie nadal grzeszą. Jest to konsekwencja skutków grzechu pierwotnego i wolnej woli człowieka. Stąd, jeśli nie współpracują z łaską ofiarowaną im przez Boga za sprawą odkupienia dokonanego przez Chrystusa i rozdzielanego przez Kościół, łatwo wchodzą na drogę grzechu, będącego już ich osobistym przewinieniem. Jeśli natomiast ludzie solidaryzują się w czynieniu zła, dochodzi do tworzenia się grzesznych struktur, które wciągają innych. Przyczynia się to niekiedy do upadku moralnego całych społeczeństw.

Gdy po Soborze Trydenckim zastanawiano się nad środkami odrodzenia życia chrześcijańskiego, papież Pius V wskazał na sakrament pokuty i powiedział: „Dajcie mi prawdziwych, godnych spowiedników, a świat chrześcijański niechybnie się odrodzi”. Te słowa papieża wyrażają jego przekonanie, że w pracy nad odrodzeniem religijno-moralnym sakrament pokuty odgrywa szczególnie

ważną rolę. Jest to bowiem sakramentem, dzięki któremu kapłani mogą wywierać najskuteczniejszy, bezpośredni i indywidualny wpływ na dusze ludzkie. Co więcej, posługa w konfesjonale posiada wymiar społeczny. Tam bowiem rodzi się „nowy”, pojednany człowiek. Jan Paweł II stwierdza, że „każdy konfesjonał to uprzywilejowane i błogosławione miejsce, w którym, po zniesieniu podziałów, rodzi się nowy, nieskażony i pojednany człowiek – pojednany świat”. Pojednanie z Bogiem rodzi bowiem dalsze pojednania: pojednanie z samym sobą, z braćmi, z Kościołem, z całym stworzeniem.

To docenienie przez Piusa V roli sakramentu pokuty w odnowie życia chrześcijańskiego wydaje się być także doskonałą receptą na współczesny kryzys. Dotyczy on bowiem nie tylko zewnętrznych praktyk religijnych, ale zdaje się dosięgać najgłębszej, wewnętrznej relacji człowieka z Bogiem.

Celem niniejszej rozprawy jest zatem wykazanie, że sakrament pokuty odgrywa istotną rolę w rozwoju życia chrześcijańskiego. Według klasycznego rozróżnienia przedmiotem materialnym dysertacji jest rola, jaką sakrament pokuty może odegrać w rozwoju życia chrześcijańskiego. Zaś przedmiotem formalnym rozprawy jest ukazanie tego zagadnienia w świetle nauczania Jana Pawła II, Benedykta XVI i papieża Franciszka. Natomiast źródłem dla opracowania tematu jest nauczanie papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i papieża Franciszka.

Wiadomo, że zagadnienie rozwoju życia chrześcijańskiego jest podejmowane przez różne dziedziny teologii, ponieważ obejmuje ona całe życie człowieka i jego także dotyczy. Teologia, jako nauka o Bogu, nie pomija zatem zagadnień związanych z człowiekiem, który jest dzieckiem Bożym, stworzonym na Jego obraz i podobieństwo. Zadanie rozwijania życia chrześcijańskiego, które spoczywa na każdym ochrzczonym, polega na otwarciu się na łaskę i kroczeniu drogami życia do zbawienia czyli jedności ze Stwórcą w życiu wiecznym.

Strukturę rozprawy wyznacza problematyka, która dotyczy roli sakramentu pokuty w rozwoju życia chrześcijańskiego w świetle nauczania papieża Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka. Tematyka dysertacji została przedstawiona w pięciu rozdziałach. Pierwszy z nich zwraca uwagę na teologię rozwoju chrześcijańskiego życia. Proces dojrzewania do świętości rozpoczyna się wraz sakramentem chrztu, dokonuje się we wspólnocie Kościoła i jest realizowany na różnego rodzaju drogach wzrostu życia wiary, wśród których pierwszą jest droga sakramentalnej ekonomii. Drugi rozdział natomiast traktuje o destrukcyjnej roli grzechu w rozwoju życia chrześcijańskiego samego człowieka oraz w jego relacji z Bogiem, Kościołem, bliźnimi i stworzonym światem. Trzeci zaś rozdział ukazuje uzdrowienie tych relacji, które zostały zranione przez grzech, co dokonuje się przez sakrament pojednania i pokuty. Człowiek jedna się w nim z Bogiem, z samym sobą, z bliźnimi i z całym stworzeniem. Przedostatni rozdział diagnozuje przejawy kryzysu sakramentalnej spowiedzi. Jego przyczyny tkwią w zjawisku utraty poczucia grzechu, a także w błędnych postawach zarówno penitentów jak i spowiedników. W końcu, piąty i ostatni rozdział zawiera propozycje i sugestie dotyczące odnowy tego sakramentu dla rozwoju życia chrześcijańskiego.

Kraków, 31.03.2023 r.

Dr. Andrzej Żarkowski (SMA)